

SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: VYSÍLÁNÍ TELEVIZE NA HOTELOVÝCH POKOJÍCH JE „SDĚLOVÁNÍM VEŘEJNOSTI“ VE SMYSLU SMĚRNICE 2001/29/ES

Rozhodnutí třetího senátu Soudního dvora Evropských společenství ze dne 7. prosince 2006 ve věci C-306/05 SGAE, (generální advokátka E. Sharpston), zatím nepublikováno, přístupné na internetových stránkách Soudního dvora

1) Ačkoliv pouhé poskytnutí fyzického zařízení nepředstavuje, jako takové, sdělování ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, poskytování signálu hotelovým zařízením prostřednictvím televizních přijímačů klientům ubytovaným v pokojích tohoto zařízení představuje, nezávisle na užívané technice přenosu signálu, sdělování veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice.

2) Soukromá povaha pokojů hotelového zařízení nebrání tomu, aby v nich uskutečňované sdělování díla prostřednictvím televizních přijímačů představovalo sdělování veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29.

Relevantní ustanovení:

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, Úř. věst. L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230

Bod 23 odůvodnění: „[Právo autora na sdělování veřejnosti] by mělo zahrnovat jakékoli sdělování nebo přenos díla pro veřejnost po drátě nebo bezdrátově, včetně vysílání. Toto právo by nemělo zahrnovat žádné jiné úkony“.

Bod 27 odůvodnění: „Pouhé poskytnutí fyzického zařízení pro umožnění nebo uskutečnění sdělování není samo o sobě sdělováním ve smyslu této směrnice“.

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

§ 23 věta druhá: „[z]a provozování rozhlasového a televizního vysílání se [...] nepovažuje zpřístupňování díla pomocí přístrojů technicky způsobilých k příjmu rozhlasového a televizního vysílání ubytovaným v rámci poskytování služeb spojených s ubytováním, jsou-li tyto přístroje umístěny v prostorách určených k soukromému užívání ubytovanými osobami“.

Bernská úmluva o ochraně uměleckých a literárních děl¹

Související rozhodnutí:

Soudní dvůr, rozsudek ze dne 3. února 2000, Egeda, C-293/98, Recueil, s. I-629.

Soudní dvůr, řízení ve věci C-282/06, OSA, Úř. věst. C 212, 2.9. 2006, s. 22 (předběžná otázka podaná Krajským soudem v Praze), řízení bylo přerušeno do vydání rozsudku ve věci C-306/05

Komise, řízení o porušení povinnosti podle článku 226 SES, č. 2005/4430, jehož předmětem je namítané porušení povinností vyplývajících pro Českou republiku z článků 3 a 5 směrnice 2001/29

Komentovaný rozsudek Soudního dvora má bezprostřední relevanci pro Českou republiku, jelikož vyjasňuje výklad pojmu „sdělování veřejnosti“, obsažený v ustanovení § 23 autorského zákona. Ten byl změněn poslaneckou novelou, provedenou zákonem č. 81/2005

¹ Z 9. 9. 1886 doplněná v Paříži 4. 5. 1896, revidovaná v Berlíně 13. 11. 1908, doplněná v Bernu 20. 3. 1914 a revidovaná v Římě dne 2. 6. 1926, v Bruselu dne 26. 6. 1948, ve Stockholmu dne 14. 7. 1967 a v Paříži dne 24. 7. 1971 - vyhlášky č. 401/1921 Sb., č. 508/1921 Sb., č. 183/1922 Sb., č. 120/1922 Sb., č. 286/1936 Sb., č. 29/1939 Sb., č. 133/1980 Sb.

Sb. Novela výslovně vyloučila z dosahu autorského zákona vysílání poskytované hotely na pokojích hostů. Při jejím přijímání se vedly velké spory o její soulad s právem Společenství, ve kterých se vyjadřovala řada odborníků a institucí, kteří dospěli k rozporným názorům.

Komentovaný rozsudek potvrzuje, že současné znění autorského zákona skutečně porušuje směrnici 2001/29. Předložený komentář nejprve čtenáře seznámí se samotným rozhodnutím, aby jej pak uvedl do kontextu situace v České republice; zejména se pak zabývá důsledky, jež z něj pro dotčené subjekty, tj. zejména pro Českou republiku jako členský stát EU, pro majitele hotelů a konečně pro ochranná autorská sdružení, vyplývají.

Skutkové okolnosti případu a předložené předběžné otázky

Předběžnou otázkou se španělský *Audiencia Provincial de Barcelona* tázal na výklad pojmu „sdělování veřejnosti“ v rámci sporu mezi řetězcem hotelových zařízení „Rafael“ a organizací, jež je ve Španělsku obdobou českého Ochranného svazu autorského - *Sociedad General de Autores y Editores de España* (SGAE). SGAE žaloval hotelový řetězec, jelikož se domníval, že by řetězec měl platit poplatky za zpřístupňování autorských děl prostřednictvím televizních přijímačů umístěných v hotelích. Zatímco soud prvního stupně žalobu zamítl, druhostupňový soud, jenž posléze podal předběžnou otázku, se domníval, že je žaloba alespoň částečně odůvodněná. Podle jeho názoru se o sdělování veřejnosti jedná přinejmenším v případě televizorů, jež jsou umístěny ve veřejných prostorách hotelu (např. ve vstupní hale). Pochybnosti ovšem měl ohledně televizních přijímačů umístěných na pokojích hotelových hostů.

Předkládající soud přitom výslovně upozornil jak na předchozí rozhodnutí Soudního dvora, tak na judikaturu španělského Nejvyššího soudu (*Tribunal Supremo*). Pokud se prvého týče, předkládající soud připomněl, že o podobné otázce rozhodoval Soudní dvůr již v řízení ve věci *C-293/98 Egeda*. V té době však ještě nebyla přijata směrnice 2001/29. Soudní dvůr tedy rozhodl, že směrnice 93/83,² jejíhož výkladu se daná otázka týkala, na danou problematiku nedopadá a musí být vyřešena v souladu s vnitrostátní úpravou, ke které nemůže zaujmout své stanovisko. Danou problematiku však navrhoval řešit generální advokát La Pergola. Ten sice konstatoval, že uvedená směrnice otázku skutečně neupravuje. Dospěl ovšem k názoru, že je na ni předkládajícímu soudu nutné odpovědět ve světle mezinárodního práva, konkrétně ustanovení článku 11bis Bernské úmluvy. Tento článek je třeba podle názoru generálního advokáta vykládat tak, že vysílání na hotelových pokojích sdělováním veřejnosti skutečně je.³

Ohledně judikatury španělského Nejvyššího soudu předkládající soud upozornil, že poměrně nedávno tento soud přijal výklad, který vysílání na hotelových pokojích za sdělování veřejnosti nepovažuje.⁴ Měnil přitom svoji předchozí ustálenou judikaturu,⁵ přičemž uvedl, že je hotelový pokoj třeba považovat za striktně soukromý prostor. Jak vysvětlil předkládající soud, tento právní názor Nejvyššího soudu je pro všechny nižší soudy ve Španělsku závazný.

Předkládající soud však měl o správnosti tohoto názoru Nejvyššího soudu pochyby a to zejména s ohledem na směrnici 2001/29. Ta do právního řádu Společenství prováděla

² Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při drů žicovém vysílání a kabelovém přenosu, Úř. věst. L 248, s. 15; Zvl. vyd. 17/01, s. 134.

³ Srov. body 20-27 stanoviska GA Pergoly ze dne 9. září 1999 ve věci *Egeda*, C-293/98, Recueil, s. I-629.

⁴ Rozsudek ze dne 10. května 2003 (RJ 2003/3036). Srov. stanovisko GA Sharpston, bod 16.

⁵ Rozsudky ze dne 19. července 1993 (RJ 1993/6164) a ze dne 11. března 1996 (RJ 1996/2413). Srov. stanovisko GA Sharpston, bod 15.

mezinárodní smlouvy Světové organizace pro duševní vlastnictví (WIPO),⁶ jež v oblasti práv autorů na sdělování veřejnosti odkazovaly na ustanovení Bernské úmluvy. S ohledem na tyto skutečnosti předložil Soudnímu dvoru tři otázky:

- 1) Představuje umístění televizních přijímačů, prostřednictvím kterých je kabelem šířen televizní signál zachycený satelitem nebo pozemní cestou, v hotelových pokojích sdělování veřejnosti, na které se vztahuje předpokládaná harmonizace vnitrostátních právních předpisů o ochraně autorského práva stanovená v článku 3 směrnice [2001/29]?
- 2) Je v rozporu s ochranou autorského práva stanovenou směrnicí [2001/29], pokud je hotelový pokoj chápán jako čistě soukromý prostor, takže sdělování v něm prostřednictvím televizních přijímačů, do kterých je šířen signál zachycený předtím hotelem, není považováno za sdělování veřejnosti?
- 3) Pro účely ochrany autorského práva s ohledem na sdělování veřejnosti stanovené ve směrnici [2001/29] lze považovat sdělování, které se uskutečňuje prostřednictvím televizního přijímače umístěného v hotelovém pokoji, za sdělování veřejnosti, protože veřejnost, která se v něm střídá má přístup k dílu?

Rozhodnutí Soudního dvora

Soudní dvůr se rozhodl odpovědět na první a třetí otázku společně. Nejprve vyvrátil tvrzení rakouské vlády o tom, že má být pojem „sdělování veřejnosti“ vykládán pouze ve světle vnitrostátního práva, jako tomu bylo za právního stavu, který panoval před přijetím směrnice 2001/29. Připomenul přitom, „že z požadavků jak jednotného používání práva Společenství, tak zásady rovnosti vyplývá, že znění ustanovení práva Společenství, které, tak jako ustanovení směrnice 2001/29, výslovně neodkazuje na právo členských států za účelem vymezení smyslu a dosahu tohoto ustanovení, musí být zpravidla vykládáno autonomním a jednotným způsobem v celém Společenství“.⁷ Poté však poznamenal, že pojem „sdělování veřejnosti“ není ve směrnici nikde výslovně definován. Proto je třeba k jeho výkladu přistoupit ve světle kontextu, ve kterém bylo ustanovení přijímáno, stejně jako ve světle jeho účelu. Zároveň je podle Soudního dvora třeba vykládat dotčené ustanovení s přihlédnutím k mezinárodněprávním závazkům, k jejichž splnění bylo dotčené ustanovení přijato, přičemž odůvodnění směrnice vyzývá, v souladu s těmito mezinárodními závazky, k co nejširší ochraně.⁸

„Veřejnost“, která může být dotčena televizním vysíláním, Soudní dvůr chápe v souladu se svojí dřívější judikaturou jako „neurčitý počet televizních diváků“.⁹ Definice veřejnosti, ze které v tomto bodu Soudní dvůr vycházel, se původně týkala výkladu tohoto pojmu pro účely směrnice 89/552, která upravuje televizní vysílání, nikoliv autorskoprávní ochranu v jeho rámci.¹⁰ Soudnímu dvoru ovšem nelze vytýkat, že se snaží o konzistentní používání právních pojmů napříč jednotlivými právními předpisy.¹¹ Pokud takový výklad neodporuje významu a

⁶ Smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech a Smlouva WIPO o právu autorském (Ženeva 20.12. 1996). Tyto dvě smlouvy byly schváleny jménem Společenství rozhodnutím Rady 2000/278/ES ze dne 16. března 2000, Úř. věst. L 89, s. 6; Zvl. vyd. 11/33, s. 208.

⁷ Rozsudek, bod 31.

⁸ Rozsudek, body 34 až 36.

⁹ Rozsudek, bod 37.

¹⁰ Rozsudek ze dne 2. června 2005, Mediakabel, C-89/04, Sb. rozh. s. I-4891, bod 30, týkající se výkladu směrnice Rady 89/552/EHS ze dne 3. října 1989 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících provozování televizního vysílání, Úř. věst. L 298, s. 23; Zvl. vyd. 06/01, s. 224.

¹¹ Druhý rozsudek, na který Soudní dvůr odkazuje, se již práv duševního vlastnictví týkal: rozsudek ze dne 14. července 2005, Lagardère Active Broadcast, C-192/04, Sb. rozh. s. I-7199, bod 31, obsahující výklad směrnice

smyslu dané právní úpravy, je samozřejmě žádoucí s ohledem na vnitřní konzistenci právního řádu Společenství.¹² Klíčovou otázkou však zůstával pojem „sdělování“ takto definované veřejnosti v souvislosti s televizním vysíláním na hotelových pokojích.

Je třeba poznamenat, že odpovědi na všechny tři otázky jsou vzájemně provázané, a tak i když Soudní dvůr spojil odpovědi na otázku první a třetí, do značné míry již v této odpovědi předjímal odpověď na otázku druhou týkající se relevance toho, že je hotelový pokoj chápán jako čistě soukromý prostor. Jedním z klíčových argumentů proti prohlášení vysílání na hotelovém pokoji za sdělování veřejnosti totiž byla skutečnost, že je hotelový pokoj považován za soukromý prostor hosta, chráněný jako součást základního lidského práva na soukromí. Na tento argument reaguje druhá i třetí otázka,¹³ přičemž každá z nich odráží opačný možný přístup: třetí otázka ve svém samotném znění totiž na rozdíl od otázky druhé zdůrazňuje, že v hotelovém pokoji dochází k častému střídání hostů a proto jej pro účely autorskoprávní ochrany nelze považovat za soukromý prostor. Soud tento přístup potvrzuje, když říká:

V takovém kontextu, jako ve věci v původním řízení, je třeba zvolit globální přístup vyžadující zohlednit jednak nejen klienty obývající pokoje hotelového zařízení, kteří jsou jako jediní výslovně uvedeni v předběžných otázkách, ale rovněž klienty, kteří jsou přítomni ve všech ostatních prostorách uvedeného zařízení a mají ve svém dosahu v nich umístěný televizní přijímač. Krom toho je třeba zohlednit okolnost, že se obvykle klienti v takovém zařízení rychle střídají. Obecně se jedná o dosti vysoký počet osob, takže tyto musí být považovány s ohledem na hlavní cíl směrnice 2001/29, tak jak byl připomenut v bodě 36 rozsudku v projednávané věci, za veřejnost.¹⁴

K problematice soukromého charakteru hotelového pokoje se ještě vrátíme v rámci analýzy odpovědi Soudního dvora na druhou otázku.¹⁵

K první otázce, která se ptala, zda je pouhé umístění televizního přijímače, do kterého je šířen televizní signál na hotelovém pokoji, třeba považovat za akt sdělování veřejnosti, pak Soudní dvůr odpovídá: „*ačkoliv pouhé poskytnutí fyzického zařízení nepředstavuje, jako takové, sdělování ve smyslu směrnice 2001/29, poskytování signálu hotelovým zařízením prostřednictvím televizních přijímačů klientům ubytovaným v pokojích tohoto zařízení představuje, nezávisle na užívané technice přenosu signálu, sdělování veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice*“.¹⁶ Jak je z této odpovědi patrné, Soudní dvůr zde zdůrazňuje, že nezáleží na technice přenosu signálu. Reaguje tak na argumentaci Rakouska, které tvrdilo, že na přenos signálu v rámci hotelového zařízení se směrnice nevztahuje, čímž zřejmě chtělo ospravedlnit svoji právní úpravu, která tak, jak byla vyložena rakouským Nejvyšším soudem například umožňuje, aby hotel distribuoval televizní signál přijímaný kolektivní anténou na jednotlivé pokoje.¹⁷ Z takto podané odpovědi naopak jasně vyplývá, že směrnice pokrývá i tyto situace a že je s ní v rozporu také rakouská úprava.

Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu, Úř. věst. L 248, s. 15; Zvl. vyd. 17/01, s. 134.

¹² Podobně srov. český NSS: rozsudek ze dne 23. srpna 2006, 2 Afs 178/2005-64 (dostupný na internetové adrese <http://www.nssoud.cz>), část V.c.

¹³ Z těchto důvodů zřejmě GA Sharpston zvolila jiný možný postup a odpovídala společně na tyto dvě otázky.

¹⁴ Rozsudek, bod 38.

¹⁵ Srov. níže text vážící se k pozn. č. 19 an.

¹⁶ Rozsudek, bod 47.

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu Rakouské republiky ze dne 16. června 1998, AKM v. X., nepublikováno, shrnutí rozsudku dostupné v 21 *European Intellectual Property Review* N1 (1999). Srov. též stanovisko GA Sharpston, body 61 až 63.

Soudní dvůr chápe hotelové zařízení jako jakousi novou vysílací organizaci, která provádí vysílání odlišné od vysílání původního, pocházejícího například od televizní společnosti. K tomuto novému vysílání již autor nedal svůj souhlas, jeho souhlas pokrývá pouze vysílání danou televizní společností. Proto je třeba další udělení souhlasu (a samozřejmě zaplacení dalšího poplatku).¹⁸ Soudní dvůr zde zohlednil i nesporný ekonomický přínos, který zprostředkování televizního vysílání hostům přináší hotelovým zařízením.¹⁹

Jak již bylo uvedeno výše, druhá otázka se zabývala relevancí soukromého charakteru hotelového pokoje pro určení, zda je vysílání v tomto prostoru „sdělováním veřejnosti“. Soudní dvůr nejprve zdůrazňuje, že veřejná či soukromá povaha místa sdělování je irelevantní. Dodává, že

podle ustanovení směrnice 2001/29 a smlouvy WIPO o právu autorském zahrnuje právo na sdělování veřejnosti zpřístupnění děl veřejnosti takovým způsobem, že každý jednotlivec má k těmto dílům přístup z místa a v době, které si zvolí. Uvedené právo na zpřístupnění děl veřejnosti, a tedy i na sdělování veřejnosti, by v důsledku toho bylo zjevně zbaveno své podstaty, pokud by se netýkalo rovněž sdělování uskutečňovaných v soukromých prostorách.²⁰

Ve sporech, které se týkaly určení rozsahu pojmu „sdělování veřejnosti“, se často objevovaly argumenty, které odkazovaly na to, že v rámci právní ochrany soukromí je chráněno i soukromí hotelových pokojů. Argumentoval tak např. španělský Nejvyšší soud, zmiňovaný v předkládacím rozhodnutí, ale rovněž například Odvolací soud Spojených států.²¹ Spojené státy jsou přitom rovněž smluvní stranou Bernské úmluvy a tento soud vykládal v citovaném rozhodnutí stejné ustanovení této úmluvy, jako Soudní dvůr. Nelze tedy říci, že by se jednalo o argument zcela osamocený.

Na druhou stranu, již o několik let dříve, v případě C-293/98 *Egeda*, zmiňovaném výše, generální advokát La Pergola k tomuto argumentu poznamenal:

Věřím, že je třeba se v analýze vyhnout zjevnému nedorozumění, které se týká soukromého charakteru dalšího přenosu primárního televizního vysílání na hotelové pokoje. Zajisté nezpochybňuji skutečnost, že pokud se týká ochrany individuálních práv, zajištěných ústavami nikoliv pouze členských států, ale všech dotčených demokratických států, hotelový pokoj tvoří součást čistě soukromé nebo domácí sféry jednotlivce nebo jeho rodiny. Nicméně, hranice mezi soukromým a veřejným není nutně stejná v oblasti autorskoprávní ochrany.²²

Soudní dvůr víceméně přejal tento názor generálního advokáta, přičemž (na rozdíl od něj) zdůrazňuje právě skutečnost, že povaha místa, kde ke sdělování dochází, nehraje roli. Zároveň odmítá porušení práva na soukromí takto pojímaným „sdělováním veřejnosti“, které namítalo v průběhu řízení Irsko:

V tomto ohledu je namístě uvést, že Irsko neupřesňuje, kdo by byl v kontextu věci v původním řízení obětí takového svévolného nebo nepřiměřeného zásahu. Přitom je jen obtížně myslitelné, že Irsko má na mysli klienty využívající signálu, který přijímají, a kteří nemají žádnou povinnost poskytnout autorskou odměnu. Zjevně se nemůže

¹⁸ Rozsudek, body 40-42.

¹⁹ Rozsudek, bod 44.

²⁰ Rozsudek, bod 51.

²¹ Rozsudek Odvolacího soudu Spojených států, *Columbia Pictures v. Professional Real Estate*, F.2d 278 (9th Cir. 1989).

²² Stanovisko GA La Pergoly ve věci C-293/98 *Egeda*, cit. v záhlaví komentáře, bod 51, neoficiální překlad. GA pak vysvětluje, proč má být chápání soukromého prostoru pro účely autorskoprávní ochrany odlišné.

jednat ani o hotelové zařízení, neboť, i když je namístě dojít k závěru, že toto zařízení je povinno uhradit uvedenou odměnu, nemůže však tvrdit, že je obětí porušení čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jelikož pokoje nemohou být poté, co byly poskytnuty klientům, považovány za spadající do jeho soukromé oblasti.²³

Důsledky rozhodnutí Soudního dvora pro dotčené subjekty v České republice

Jak již bylo uvedeno v úvodu tohoto komentáře, interpretace dotčených ustanovení směrnice 2001/29, podaná v tomto případě Soudním dvorem, má bezprostřední dopad na aplikaci autorského zákona v České republice. Nyní je jasné, že současné znění § 23 autorského zákona je v rozporu se směrnicí. Jaké jsou důsledky této situace?

Řízení o porušení povinnosti proti České republice

V rámci již probíhajícího řízení o porušení povinnosti je jedinou nadějí, jak se vyhnout odsuzujícímu rozsudku proti České republice, urychlená novelizace autorského zákona. Ve své odpovědi na formální upozornění Komise Česká republika zdůrazňovala nejasnost výkladu pojmu „sdělování veřejnosti“, přičemž odkazovala na rozporuplnou praxi v jednotlivých členských státech, stejně jako mezi jinými smluvními stranami Bernské úmluvy.²⁴ Na tu upozorňoval rovněž informační podklad Parlamentního institutu, vypracovaný v rámci projednávání inkriminované poslancecké novely.²⁵ Škoda jen, že některá odborná stanoviska, která byla vypracována vedle tohoto podkladu pro potřeby zúčastněných orgánů, naprosto ignorovala stanovisko generálního advokáta La Pergoly, v dřívějším případě C-293/98 *Egeda*, a byla psána mnohem spíše jako podání právního zástupce k soudu než jako nezávislá a pokud možno objektivní analýza. Totéž lze říci i o některých příspěvcích zveřejněných v odborném tisku.²⁶ Jak jsme přitom viděli výše, argumenty použité La Pergolou měly na rozhodnutí Soudního dvora v komentovaném případě nesporný vliv.²⁷ Nejde přitom o to nyní „po bitvě dělat generály“ a kritizovat zastávce názoru, že vysílání na hotelovém pokoji není sdělováním veřejnosti za to, že vyložili dané ustanovení jinak, než to nakonec učinil Soudní dvůr. V době před vydáním komentovaného rozhodnutí byl právní stav skutečně nejasný, přičemž bylo možné legitimně zastávat stanoviska obě. Jde spíše o to, že takto jednostranně pojmávaná stanoviska neumožní dotčeným subjektům objektivně zhodnotit důsledky situace, v případě, kdy převáží jiný názor.²⁸

²³ Rozsudek, bod 53.

²⁴ Srov. pozn. č. 17 a 21.

²⁵ Informační podklad ke kompatibilitě pozměňovacích návrhů přijatých 168. usnesením výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu z 31. schůze ze dne 2. června 2004 k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském a právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) (sněmovní tisk č. 499/2), s mezinárodními smlouvami, jimiž je ČR vázána, a s právem ES/EU, č. 499, září 2004.

²⁶ Srov. např. příspěvek *Hladký, J., Kratochvíl, J.*: K první novele autorského zákona, *Právní rozhledy* č. 5/2005, s. 162-168. Autoři se sice zabývají rozhodnutím ve věci C-293/98 *Egeda*, o stanovisku GA však cudně mlčí. Stejně tak uvádějí rozhodnutí soudů členských států, kde soudy dovodily, že vysílání na hotelových pokojích není sdělováním veřejnosti, rozhodnutí jiná však ponechávají beze zmínky. Informační podklad Parlamentního institutu (cit. v pozn. č. 25) například zmiňuje rozhodnutí francouzského Kasačního soudu, jenž dospěl k opačnému závěru (Cour de cassation, Chambre civile 1re, 6 avril 1994 Société Câble New Network et a. contre société Novotel Paris-Les Halles, Bulletin 1994 I N° 144 p. 105, Dalloz, 1994-09-22, n° 32, p. 450).

²⁷ Naprosto bezpochyby to lze tvrdit přinejmenším o stanovisku GA Sharpston v tomto případě, která to výslovně uvádí v bodu 23.

²⁸ V tomto směru je třeba ocenit právě Informační podklad Parlamentního institutu (cit. v pozn. č. 25) na s. 5 a 6, který navrhuje pojem „sdělování veřejnosti“ blíže nedefinovat a ponechat jeho vymezení praxi, aby se předešlo přijetí právní úpravy, která by byla v rozporu s právem ES. Zároveň rozebírá důsledky takové situace.

Česká republika v řízení o této předběžné otázce v komentovaném případě nepředložila Soudnímu dvoru své vyjádření. To jí však nelze vytýkat, neboť většina zúčastněných orgánů totiž konstantně zastávala stanovisko, že je inkriminovaná novela v rozporu se směrnicí.²⁹ Nesnažila se tedy přimět Soudní dvůr k zaujetí názoru, který by jí pomohl v řízení o porušení povinnosti podle článku 226 SES.

Na formální upozornění Komise v rámci tohoto řízení o porušení povinnosti tedy Česká republika odpověděla, že do doby vynesení rozsudku Soudního dvora v komentovaném případě není jasné, zda se o porušení práva skutečně jedná, že je však připravena případné porušení napravit, pokud Soudní dvůr rozhodne tak, že vysílání na hotelových pokojích je „sdělováním veřejnosti“ ve smyslu směrnice. Nyní je tedy třeba tomuto závazku urychleně dostát. Nezbyvá než doufat, že podobně důsledná bude Komise i v případě ostatních členských států, jejichž právní úprava je ve světle komentovaného rozsudku v rozporu se směrnicí 2001/29. Nejde jen o Španělsko, ale rovněž o Rakousko, jehož provozovatelé hotelů by proti provozovatelům českým získali neoprávněnou výhodu, pokud by nemuseli platit licenční poplatky za televizní přístroje, umístěné na pokojích svých hotelů. Podle dostupných informací totiž Komise zahájila řízení o porušení povinnosti pouze s Českou republikou.

Žaloby Ochranného svazu autorského proti provozovatelům hotelů

Rozhodnutí Soudního dvora se bezprostředně dotýká rovněž vztahů mezi provozovatelem hotelů a sdruženími na ochranu autorských práv, především Ochranného svazu autorského (OSA). Jak vyplývá z informace uvedené v záhlaví tohoto komentáře, OSA již provozovatele hotelového zařízení žaluje, přičemž v tomto sporu podal Krajský soud pro Střední Čechy předběžnou otázku (řízení ve věci C-282/06). Jelikož byla svým obsahem totožná s předběžnými otázkami předloženými španělským soudem v námi komentovaném případě, Soudní dvůr řízení přerušil do vynesení tohoto rozsudku. Krajskému soudu tak zřejmě již zanedlouho dorazí odůvodněné usnesení Soudního dvora, které tomuto soudu poskytne odpověď ve smyslu zde komentovaného rozhodnutí. Organizaci OSA tak bude do rukou dán silný argument: ustanovení § 23, věta druhá autorského zákona skutečně porušuje směrnici. Na druhou stranu, rozsudek sám neříká, že uvedené ustanovení směrnice splňuje všechny podmínky pro to, aby bylo přímo účinné. Následující řádky vycházejí z toho, že by Soudní dvůr (popř. i vnitrostátní soud sám, který přímý účinek může dovodit i bez asistence Soudního dvora³⁰) k takovému závěru skutečně dospěl, ačkoliv i o tomto výchozím bodu naší analýzy je možné pochybovat.³¹

Znamená případný přímý účinek ustanovení směrnice 2001/29, s nimiž je § 23 autorského zákona v rozporu, že by nyní bez ohledu na toto ustanovení autorského zákona měli majitelé hotelů začít platit licenční poplatky a české soudy tuto povinnost vynucovat?

²⁹ Takové bylo stanovisko Ministerstva kultury, Ministerstva zahraničních věcí a nakonec i stanovisko vlády, předložené v rámci projednávání novely (srov. usnesení vlády č. 1209+P ze dne 1. prosince 2003).

³⁰ Pokud nebude rozhodovat jako soud posledního stupně, kde by s největší pravděpodobností měl povinnost podat předběžnou otázku ve smyslu třetího pododstavce čl. 234 SES.

³¹ Jak je naznačeno v následujících odstavcích, samotný pojem přímého účinku je jak v judikatuře, tak v akademické literatuře nejasný. Klasický požadavek, aby bylo ustanovení směrnice bezpodmínečně a dostatečně jasné (srov. rozsudek ze dne 5. října 2004, Pfeiffer a další, C-397/01 až C-403/01, Sb. rozh. s. I-8835, bod 103 a odkazy na judikaturu tam uvedenou) totiž ustupuje do pozadí, respektive se standardy „bezpodmínečnosti a dostatečné jasnosti“ velmi liší případ od případu v závislosti na tom, v jaké situaci má být ustanovení směrnice použito. Srov. v tomto směru i *Prechal, S.: Direct Effect, Indirect Effect, Supremacy and the Evolving Constitution of the European Union in Barnard, C. (ed), The Fundamentals of EU Law Revisited: Assessing the Impact of the Constitutional Debate?, Collected Courses of the Academy of European Law* (Oxford University Press, 2007), 35-70 na s. 43. Z následujících komentářů vyplývá především to, že přinejmenším do vynesení rozsudku Soudního dvora byla aplikace relevantních ustanovení nejasná, neboť závisela na obsahu pojmu „sdělování veřejnosti“, který byl upřesněn až teprve tímto rozhodnutím.

Odpověď na tuto otázku ukazuje v plném rozsahu nejasnosti, které stále přetrvávají ohledně základních principů aplikace práva Společenství na vnitrostátní úrovni. Proti povinnosti majitelů hotelů platit licenční poplatky lze totiž argumentovat tím, že ustanovení chybně transponované směrnice nemůže ukládat povinnosti soukromým osobám. Žargonem komunitárního práva: Soudní dvůr vylučuje horizontální přímý účinek směrnic, tedy možnost dovolávat se ustanovení chybně transponované směrnice ve sporech mezi jednotlivci. Soudní dvůr platnost tohoto tvrzení potvrdil ve svém zásadním rozsudku *Pfeiffer* těmito slovy:

směrnice sama o sobě nemůže zakládat jednotlivci povinnosti, a není tudíž možno se jí jako takové vůči němu dovolávat [...] Z toho plyne, že i jasné, přesné a bezpodmínečné ustanovení směrnice, která má poskytnout práva nebo uložit povinnosti jednotlivcům, nemůže být jako takové uplatňováno v rámci sporu probíhajícího výlučně mezi jednotlivci.³²

Na základě této judikatury by tedy hotelovému zařízení nebylo možné uložit zaplacení licenčních poplatků, pokud by toto zařízení nebylo odnoží státu ve smyslu rozsudku *Foster*.³³ To si lze představit např. v případě rekreačních zařízení provozovaných státem.

Výše uvedený závěr, který by se zdál vyplývat z rozhodnutí *Pfeiffer*, je však z druhé strany zpochybněn tím, že není zcela jasné, co přesně Soudní dvůr ve výše citované pasáži mezi jednotlivci vylučuje. Problém tohoto určení souvisí s tím, že ani několik desetiletí po uvedení pojmu „přímého účinku“ do pojmosloví práva Společenství není zcela jasný jeho přesný obsah. Následující pasáž se omezuje na pouhé naznačení problémů, které nyní před českými soudy vyvstávají, spolu s možnými přístupy k jejich řešení. V poznámkovém aparátu pak odkazuje na literaturu, kde lze hledat širší úvahy, které zde lze pouze zkratkovitě naznačit.

Někteří autoři se totiž domnívají, že přímým účinkem ustanovení směrnice je myšlena pouze situace, kdy je na základě tohoto ustanovení jednotlivci přiznáno právo, které by jinak nemohl dovozovat pouze z práva vnitrostátního.³⁴ Jen takovou situaci považují za „uplatňování směrnice“ ve smyslu, jenž je vyloučen mezi jednotlivci v rozsudku *Pfeiffer*. Patrně nejvlivnějším zastáncem tohoto názoru je soudce Soudního dvora K. Lenaerts, který všechny ostatní situace od „přímého účinku“ odlišuje.³⁵ Poznamenejme ovšem, že tento názor Lenaerts obhajuje v dosti kontroverzních souvislostech: sám přiznává, že definice přímého účinku není „neutrálním výběrem“, poněvadž na její šíři závisí, v jakých situacích je vyloučeno dovolávat se ustanovení unijního práva. Nejde přitom pouze o horizontální aplikaci směrnic, ale například i o účinky rámcových rozhodnutí, u nichž Smlouva o EU přímý účinek výslovně vylučuje.³⁶ Lenaerts ovšem v článku, jehož je spoluautorem, akademickou neutralitu ani nepředstírá a otevřeně říká, že v zájmu jednotnosti aplikace principů stejně jako v zájmu efektivity práva Unie v příspěvku záměrně snižuje význam přímého účinku.³⁷ Na jednu stranu

³² Rozsudek ze dne 5. října 2004, *Pfeiffer a další*, C-397/01 až C-403/01, Sb. rozh. s. I-8835, body 108 a 109. Rozsudek je zde označován za zásadní, neboť byl vyneseno velkým senátem, který speciálně pro účely posouzení otázky horizontálního účinku směrnic znovuotevřel ústní jednání. Na druhou stranu se od jeho vynesení zásadně změnilo složení Soudního dvora, takže naprosto neměnný tento závěr nemusí být. Srov. např. rozsudek ze dne 22. listopadu 2005, *Mangold*, C-144/04, Sb. rozh. s. I-9981.

³³ Rozsudek ze dne 12. července 1990, *Foster a další*, C-188/89, Recueil, s. I-3313. Touto judikaturou Soudní dvůr rozšířil účinky směrnice i na subjekty, které za splnění určitých podmínek lze považovat za „stát“. K této linii judikatury srov. Prechal, S.: *Directives in EC Law*, 2. vyd (Oxford University Press, 2005) na s. 58 až 61.

³⁴ Srov. např. *Lenaerts, K., Corthaut, T.*: Of Birds and Hedges: The Role of Primacy in Invoking Norms of EU Law, 31 *European Law Review* 287 (2006) na s. 291.

³⁵ Srov. i *Lenaerts, K., Van Nuffel, P. a Bray, R.* (ed.) *Constitutional Law of the European Union*, 2. vyd. (Sweet & Maxwell, 2004) na s. 668-673.

³⁶ Srov. čl. 34 odst. 2 písm. b) SEU.

³⁷ Srov. *Lenaerts a Corthaut*, op. cit. pozn. č. 41 na s. 288 až 289.

je jistě dobře, že svoji zaujatost Lenaerts přiznává, na stranu druhou, v tomto světle je třeba potom číst jeho příspěvek a objektivitu argumentů, zde prezentovaných.³⁸

Jiní autoři zase odlišují přímý účinek, kdy dochází k substituci vnitrostátního ustanovení ustanovením směrnice (*l'effet direct de substitution* ve francouzštině, *substitution* v angličtině), a přímý účinek, kdy ustanovení směrnice aplikaci vnitrostátního ustanovení vyloučí (*exclusion, exclusionary effect*). Pouze prvně jmenovaná situace je podle těchto autorů účinkem, který je vyloučen mezi jednotlivci, přičemž se ovšem neshodují na tom, zda totéž platí v situaci druhé.³⁹

V námi analyzované situaci by se podle Lenaertse o přímý účinek nejednalo, popřípadě by se v rámci pojmového rámce nastíněného v předcházejícím odstavci jednalo pouze o „vylučovací“ přímý účinek, který podle některých názorů lze uplatňovat i mezi jednotlivci.⁴⁰ OSA nepožaduje přiznání práva, které jí zaručuje pouze směrnice. K úspěchu její žaloby postačí, aby nebylo ustanovení § 23, věta druhá autorského zákona, aplikováno. V souladu s Lenaertsovým názorem by se jednalo pouze o povinnost neaplikovat ustanovení vnitrostátního práva, které je v rozporu se směrnicí, kde se vůbec nejedná o přímý účinek směrnice, ale o důsledek principu přednosti práva Společenství.⁴¹

I tyto autoři se však kloní k určité relativizaci závěru, kdy by se mohli jednotlivci ve sporech mezi sebou dovolávat neaplikace ustanovení vnitrostátního práva ve světle směrnice. Jedním z důvodů je princip právní jistoty.⁴² Ten však hraje rozhodující úlohu především v kontextu trestněprávních řízení, kdy je Soudní dvůr skutečně neochotný zhoršit trestněprávní odpovědnost jednotlivce neaplikací vnitrostátního ustanovení z důvodu jeho rozporu se směrnicí.⁴³ Princip právní jistoty je zde totiž posilován ještě principem legality trestních sankcí, zakotveným např. v čl. 7 Evropské úmluvy. Je otázkou, zda stejně silná omezení platí i ve sporech mezi jednotlivci.

Existují totiž rozličné linie judikatury, podle kterých se jednotlivci mohou ve sporech mezi sebou za určitých okolností ustanovení směrnic dovolávat. Tyto případy však lze všemožně kvalifikovat.⁴⁴ Otázkou je, nakolik jsou tyto předchozí případy stále platným právem ve světle rozsudku *Pfeiffer*, což je otázka, kterou si klade právě třeba S. Prechal ve svém komentáři.⁴⁵ Takový účinek ustanovení směrnice v podobné situaci, v jaké se nyní nacházejí provozovatelé

³⁸ Kritické zhodnocení Lenaertsova a Corthautova přístupu nabízí Prechal, op. cit. pozn. č. 31 na s. 44 až 47.

³⁹ Pro velmi jasný přehled panujících názorů srov. komentář S. Prechal k výše citovanému rozsudku *Pfeiffer*, 42 *Common Market Law Review* 1445 (2005) na s. 1455-1457, popř. Lenaerts a Corthaut, op. cit. pozn. č. 41 na s. 291 až 292.

⁴⁰ Srov. např. stanovisko GA Légera ze dne 11. ledna 2000, Linster, C-287/98, Sbír. rozh. s. I-6917, odst. 57 až 90.

⁴¹ Srov. Lenaerts a Corthaut, op. cit. pozn. č. 41 na s. 302 až 309.

⁴² Srov. Lenaerts a Corthaut, op. cit. pozn. č. 41 na s. 306.

⁴³ Srov. především rozsudek ze dne 3. května 2005, Berlusconi a další, C-387/02, C-391/02 a C-403/02, Sb. rozh. s. I-3565 a důraz, který je komentátory kladen na to, že se jednalo o trestněprávní kauzu – kromě Lenaerts a Corthaut, op. cit. pozn. č. 41 na s. 306 a komentáře S. Prechal, op. cit. pozn. č. 39 na s. 1460 srov. např. článek předsedy Soudního dvora V. Skourise, *Effet Utile Versus Legal Certainty: The Case Law of the Court of Justice on the Direct Effect of Directives*, 17 *European Business Law Review* 241 (2006) na s. 251 an.

⁴⁴ Srov. především rozsudek ze dne 28. března 1996, Ruiz Bernaldéz, C-129/94, Recueil, s. I-1829, bod 24. Zde rovněž Soudní dvůr stanovil, že ustanovení vnitrostátního práva, zužující rozsah povinného ručení v rozporu s relevantními směrnicemi, nemá být aplikováno. V důsledku toho pak byla povinna hradit náhradu škody pojišťovna, tedy soukromý subjekt. Srov. rovněž stanovisko GA Colomera ve věci *Pfeiffer*, bod 32. Jinou linií rozsudků jsou rozsudky ze dne 30. dubna 1996, CIA Security International, C-194/94, Recueil, s. I-2201, ze dne 26. září 2000, Unilever, C-443/98, Recueil, s. I-7535 a ze dne 16. června 1998, Lemmens, C-226/97, Recueil, s. I-3711. K nim srov. Prechal, op. cit. pozn. č. 33 na s. 261 až 270.

⁴⁵ Srov. komentář Prechal, op. cit. pozn. č. 39 na s. 1455.

hotelů, například vyloučil i generální advokát A. Tizzano v případě *Mangold*,⁴⁶ který byl na rozdíl od rozhodnutí, o která opírají svoji analýzu K. Lenaerts a T. Corthaut, rozhodován až po vynesení rozsudku *Pfeiffer*. Z důvodů, které jsou rozvedeny níže se ovšem autor tohoto komentáře kloní k tomu, aby v této situaci uplatnění směrnice ochranným sdružením možné nebylo.⁴⁷

Jinou možností, které by se ochranná sdružení mohla dovolávat pro úspěch svých žalob vedle přímého účinku či požadavku neaplikace rozporného ustanovení ve smyslu argumentace obhajované Lenaertsem, je požadavek konzistentní interpretace vnitrostátního práva. Ten může v důsledku vést k neaplikaci rozporného ustanovení vnitrostátního práva.⁴⁸ Rozlišení od „Lenaertsova“ principu neaplikace je velmi těsné: zatímco u konzistentní interpretace bude záležet na tom, zda něco takového umožňují vnitrostátní pravidla výkladu práva ES, „Lenaertsův“ princip neaplikace požaduje svoje uplatnění bez ohledu na tyto metody. Požadavek konzistentní interpretace tedy ponechává větší část odpovědnosti na vnitrostátním soudu. I ten je však limitován základními právy a právními principy, především principem právní jistoty. Někteří autoři „čtou“ rozsudek *Pfeiffer* právě v tomto smyslu: konzistentní interpretaci nelze uplatňovat ve vztazích mezi jednotlivci, pokud je v rozporu s těmito zásadami.⁴⁹

Argumentem proti neaplikaci ustanovení § 23 věty druhé autorského zákona na základě jeho rozporu se směrnicí, opírajícím se o princip právní jistoty, může být i skutečnost, že přinejmenším do okamžiku vynesení rozhodnutí Soudním dvorem v námi komentovaném případě, nebyl tento rozpor vůbec jasný. Lze nyní skutečně spravedlivě požadovat po provozovatelích hotelů zpětné placení licenčních poplatků, když je od nich osvobozovalo jednoznačné ustanovení vnitrostátního zákona? Opět se tím vracíme k relevanci principu právní jistoty. Problémem je, že interpretace ustanovení práva Společenství, podaná Soudním dvorem, má zásadně účinky *ex tunc*, tedy od okamžiku vstupu daného ustanovení v účinnost, pokud je Soudní dvůr ve svém rozhodnutí neomezí.⁵⁰ To Soudní dvůr v komentovaném rozhodnutí neučinil.

Řešením pro vnitrostátní soud by skutečně bylo větší respektování principu právní jistoty ve vztahu k jednotlivcům, kteří nejsou přímými adresáty povinností, stanovených směrnicemi a neměli by tedy nést nepříznivé důsledky jejich chybné transpozice ze strany členského státu. Situace v našem případě navíc ukazuje ještě jeden problém, který Lenaertsovo pojetí přímého účinku zcela nepostihuje: pokud je v konfliktu jednoznačné ustanovení vnitrostátního práva a ustanovení směrnice, které má k jasnosti velmi daleko,⁵¹ zdá se jeho závěr o neaplikovatelnosti takového ustanovení s nepříznivými následky pro jednotlivce jen velmi stěží akceptovatelným. Vyloučení uložení povinnosti na základě směrnice by tak mělo být chápáno širším rozsahu a nikoliv co nejúžeji, jak navrhuje Lenaerts. Zohledňovány by při tom měly být i další právní principy, jako je právní jistota nebo i ekvita.⁵² S konečnou platností však na tuto otázku může odpovědět zřejmě jenom Soudní dvůr.

⁴⁶ Stanovisko GA Tizzana ze dne 25. června 2005, *Mangold*, C-144/04, Sb. rozh. s. I-9981, body 106 a 107.

⁴⁷ Viz níže, text následující za pozn. č. 49.

⁴⁸ Známý též jako „eurokonformní výklad“, popř. „nepřímý účinek“.

⁴⁹ Prechal, op. cit. pozn. č. 31, s. 50.

⁵⁰ Rozsudek ze dne 15. března 2005, *Bidar*, C-209/03, Recueil, s. I-2119, body 66 až 69. Podmínky pro omezení časových účinků rozsudku Soudního dvora jsou však velmi striktní.

⁵¹ Přinejmenším do okamžiku, než jej Soudní dvůr vyloží. „Jasnost“ ustanovení práva Společenství, kterého se má jednotlivce dovolávat je rovněž jednou podmínkou přímého účinku (srov. pozn. č. 31 výše). Pokud Lenaerts tvrdí, že se v případě neaplikovatelnosti o přímý účinek nejedná, je pro něj tato podmínka stále relevantní? Jakou roli hraje právě existence „vyjasňujícího“ rozhodnutí Soudního dvora?

⁵² Stejný názor má S. Prechal, op. cit. pozn. č. 31, s. 47 až 51.

Žaloba na náhradu škody vůči České republice

Méně problematickou z hlediska právní jistoty jednotlivců může být žaloba na náhradu škody proti České republice. Ochranná autorská sdružení totiž mohou namítat, že jim právní úpravou, porušující směrnicí 2001/29 vznikla škoda v podobě nevybraných licenčních poplatků. Podpůrně by přitom vycházela z ustanovení zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.⁵³ Tento argument platí v případě, pokud vyloučíme možnost, aby se těchto licenčních poplatků sdružení domáhala přímo u provozovatelů hotelů, která byla diskutována v předchozí části. Podle ustálené judikatury Soudního dvora,

podmínky, za nichž je členský stát povinen nahradit škody způsobené jednotlivcům porušením práva Společenství, které je mu přičitatelné, jsou tři, a sice že cílem porušení právní normy je přiznání práv jednotlivcům, že porušení je dostatečně závažné a že existuje přímá příčinná souvislost mezi porušením povinnosti, která přísluší členskému státu, a škodou způsobenou poškozeným.⁵⁴

Aniž bychom se podrobněji zabývali první a třetí podmínkou, která zřejmě bude splněna, přejděme rovnou k podmínce druhé. Členský stát totiž odpovídá pouze za škoda, která je způsobena kvalifikovaným způsobem, nikoliv jakýmkoliv porušením práva ES. Soudní dvůr blíže upřesňuje, jaké jsou faktory pro posouzení „dostatečné závažnosti“:

Pro určení, zda existuje dostatečně závažné porušení, je namístě zohlednit všechny skutečnosti charakterizující situaci, která je vnitrostátnímu soudu předložena. K těmto skutečnostem patří zejména stupeň jasnosti a přesnosti porušeného pravidla, úmyslná nebo neúmyslná povaha spáchaného protiprávního jednání nebo způsobené škody, omluvitelnost, nebo neomluvitelnost případného nesprávného právního posouzení, okolnost, že postoj zaujatý orgánem Společenství mohl přispět k přijetí nebo zachování vnitrostátních opatření nebo zvyklostí odporujících právu Společenství [...]. V každém případě je porušení práva Společenství zjevně závažné, jestliže přetrvávalo i přes vyhlášení rozsudku určujícího vytykané nesplnění povinnosti, rozsudku v řízení o předběžné otázce nebo i přes ustálenou judikaturu Soudního dvora v dané oblasti, z nichž vyplývá protiprávní povaha dotčeného jednání [...].⁵⁵

Domníváme se, že podmínka „dostatečně závažného porušení“ v případě směrnice 2001/29 splněna není. Pro tento závěr hovoří především skutečnost, že zmiňované ustanovení směrnice nebylo až do okamžiku jeho výkladu jasné – sám Soudní dvůr výslovně konstatoval, že směrnice nikde pojem „sdělování veřejnosti“ nedefinuje.⁵⁶ Jak bylo uvedeno výše, na správném výkladu se neshodovaly soudy v členských státech EU, stejně jako soudy smluvních stran Bernské úmluvy mimo EU.

Dalším podpůrným argumentem je skutečnost, že výkladu, přijatému nakonec v § 23 autorského zákona mohl nasvědčovat i postoj samotné Komise. Ta totiž ve svém pracovním dokumentu ještě v červenci 2004 tvrdila, že definice tohoto pojmu, v souladu s osvědčenou praxí, náleží vnitrostátnímu právu.⁵⁷ Tohoto dokumentu se dovolávalo v řízení v námi

⁵³ Zákon č. 82/1998 Sb.

⁵⁴ Rozsudek ze dne 12. prosince 2006, *Test Claimants in the FII Group Litigation*, C-446/04, dosud nepublikován, bod 209, odkazující na rozsudek ze dne 5. března 1996, *Brasserie du Pêcheur a Factortame*, C-46/93 a C-48/93, Recueil, s. I-1029, bod y 61 a 66.

⁵⁵ *Test Claimants in the FII Group Litigation*, bod 214.

⁵⁶ Rozsudek, bod 33.

⁵⁷ Commission Staff working paper on the review of the EC legal framework in the field of copyright and related rights, 19.7. 2004, SEC(2004) 995 (není k dispozici v češtině), na s. 15.

komentovaném případě Rakousko⁵⁸ a odkazoval na něj například již citovaný informační podklad Parlamentního institutu.⁵⁹ Lze tedy argumentovat, že zákonodárce se v okamžiku přijímání sporné novely mohl legitimně domnívat, že jí neporušuje práva Společenství. V tomto světle lze podle našeho názoru považovat pochybení České republiky za „omluvitelné“ a tudíž nezakládající nárok na náhradu škody z její strany.

To ovšem platí pouze ke dni 5. prosince 2006, kdy byl vynesena rozsudek v námi komentovaném případě. Po tomto dni lze již odkazovat na kritérium, jmenované Soudním dvorem v poslední části námi citované pasáže jeho rozsudku ve věci *Test Claimants in the FII Group Litigation*. Pokud bude porušení přetrvávat po tomto datu, Česká republika za něj bude odpovídat a bude muset hradit škodu jím způsobenou.⁶⁰

Závěr

Komentované rozhodnutí může být prvním, na kterém budou soudy v České republice „testovat“ aplikaci mnohdy nejasných principů práva ES. Jak již bylo naznačeno v samotném komentáři, tento text má být první analýzou problémů, které rozsudek může přinést subjektům v České republice. Ty se možná budou moci přesvědčit, že svět práva Společenství není již jen rájem, který jim slibuje pouze práva, ale stále více plnohodnotným právním řádem, který ukládá i povinnosti. Nepříznivé důsledky to může nakonec mít zejména pro provozovatele hotelů, kteří si zřejmě svým nátlakem na zákonodárce novelu autorského zákona, jež porušuje směrnici, vymohli.

Jan Komárek, Oxford*

---

⁵⁸ Srov. stanovisko GA Sharpston, body 39 a 45

⁵⁹ Cit. v pozn. č. 25, na s. 4.

⁶⁰ Neřešenou otázkou je, zda odpovědnost nastane skutečně okamžitě po vynesení rozsudku, ze kterého je patrné porušení povinnosti, nebo zda může členský stát požadovat rozumnou lhůtu pro odstranění porušení.

* Za podnětné komentáře děkuji P. Břízovi.